

پیشگویی‌های عصر غیبت

عجل الله
تعالی فرجه

حضرت مهدی

زمانی خواهد آمد که ...

گروه کتاب نشر گلستان کوثر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگویی های عصر غیبت

عجل الله
تعالی فرجه

حضرت مهدی

زمانی خواهد آمد که ...

گروه کتاب نشر گلستان کوثر

پیشگویی های عصر غیبت حضرت مهدی (عج) / گروه کتاب نشر گلستان کوثر
- - - تهران: گلستان کوثر، ۱۳۸۴.
۸۰ ص: ۷، ۱۰ س م.

۲۲۰۰ ریال: 7 - 25 - 6860 - 964 ISBN

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

چاپ چهارم: ۱۳۸۷

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. فتن و ملاحم. ۲. م ح م د بن حسن (عج). امام دوازدهم. ۲۵۵ ق. - - - غیبت.
۳. مهدویت - - انتظار. ۴. آخر الزمان - - احادیث. الف. نشر گلستان کوثر.
پ ۵ / ۲۲۴ BP ۲۹۷ / ۴۶۲

۲۰۱۲ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

نشر گلستان کوثر

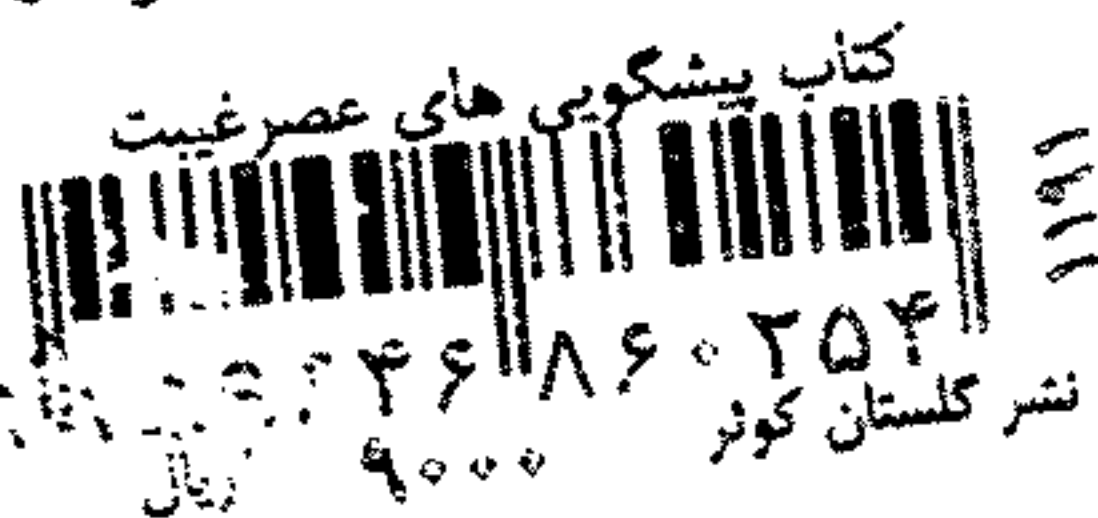
..... پیشگویی های عصر غیبت حضرت مهدی (عج)

گروه کتاب نشر گلستان کوثر / چاپ چهارم: ۱۳۸۷

شمارگان: ۲۰۰۰۰ جلد / شمارگان تا چاپ سوم: ۱۰۰۰۰۰

..... محاف: خاطره و پیمان / لیتوگرافی: ایران اسکنر

حقوق محفوظ است.

.....
مید قائدی (هدایت)، شماره ۱۲۵

۷۷ ۵۲ ۶۸ ۶۸ - ۷۷ ۵

تلفن و نمابر: ۰۲۱ - ۷۷۵۲۶۸۶۸

Website: www.GolestanKowsar.com

E-mail: info@GolestanKowsar.com

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على
خير خلقه محمد و آله الطيبين الطاهرين

سر آغاز سخن

باغ خشکیده است؛ گلها یکی پس از دیگری
پژمرده می‌شوند؛ صدای چکاوکها به گوش
نمی‌رسد؛ نسیم بهاری، دیگر چهره‌ها را

نمی‌نوازد؛ قمرِ یکان نمی‌خوانند؛ دیری است که
دیگر سنجاقکها به باغ نمی‌آیند و پروانه‌ها روی
گلها نمی‌نشینند، دیگر دانه‌های شب‌نم، هر صبح
روی زیبای گلها را نمی‌شوید؛ به زمین که
می‌نگری، خاک تفتیده خبر از تشنگی می‌دهد؛
اندوهی سخت و جانکاه بر فضای باغ، سایه
افکنده است. دریغ از طراوت و شادابی گلها و
غنچه‌ها!

آهسته و آرام گام بر می‌داری و در دل باغ به پیش
می‌روی و به هر سو می‌نگری، چنگال مرگ گلوی
درختان باغ را به سختی می‌فشارد؛ عشقه‌های
دوستی و محبت بر دیوارهای باغ خشکیده‌اند؛
غنچه‌های وفا دیگر باز نمی‌شوند، از لاله‌های ایثار
خبری نیست، کبوترهای صلح و صفا پر کشیده‌اند
و بوته گل محمدی، دیگر گل نمی‌دهد.

به وسط باغ نزدیک می شوی، بر روی زمین
گلبرگهای خشکیده‌ای می بینی، چه گلبرگهای
زیبایی! آه! این گلبرگها از بنفشه‌های حیا و
عفاف ریخته است.

سپیدار بلند صداقت را با ازۀ دروغ و تزویر
بریده‌اند؛ قامت سرو استقامت خمیده است
صنوبر زیبای امر به معروف و نهی از منکر از
ریشه در آمده است، نخل پربار برکت، خشکیده
است و ابر عدالت دیگر بر گسترۀ باغ سایه
نمی‌اندازد. اطراف باغ را به جای گل‌های زیبا
علفهای هرزِ حرص و بخل و حسادت و
خیانت پوشانده است، جغدِ شوم شقاوت در
کنار چنار کهنسال انسانیت لانه کرده است. از
آب حیات‌بخش خبری نیست و باغ تشنه، در
فراق آب، طعم تلخ مرگ را می‌چشد.

اگر در گوشه و کنار، گیاهی نیمه جانی دارد
از برکت جویبار نماز است که آخرین رمق
زندگی را در باغ نگاه داشته است.

از دور، چاه آبی به چشم می خورد؛ گامهای
خود را تندتر برمی داری؛ امید رسیدن به آب، در
چشمانت سوسو می زند، به لب چاه می رسی
می نشینی، سطل را به درون چاه می اندازی
سطل پایین می رود و طناب را به دنبال خود
می کشد. لحظه ای بعد، صدای برخورد سطل با
ته چاه به گوش می رسد؛ باز هم دست
بر نمی داری؛ طناب را می کشی تا سطل بیرون
می آید و با چشمان خیره، سطل بی آب را
می نگری؛ بارقه امید از چشمهایت می رود؛
حیرت سراسر وجودت را فرا می گیرد؛ با خود
می گویی: پس آب را در کجا باید جستجو کرد؟

از دور صدایی به گوش می‌رسد: پیشتر
 می‌روی: صدا آشناست: گوش می‌سپاری:
 صدایی دلنشین جانت را می‌نوازد: قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ
 أَصْبَحَ مَاءُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَّعِينٍ.^۱
 سخن نورانی هفتمین امام در خاطرت می‌نشیند:
 هرگاه امام خود را از دست بدهید و دیگر او را
 نبینید، چه خواهید کرد؟!^۲

بار دیگر قدم بر خاک می‌گذاری و این بار، با
 دلی لبریز از امید، برای یافتن آن آب گوارا و

۱- ملک (۶۷): ۳۰. بگو: به من خبر دهید اگر آبهای (سرزمین)
 شما در زمین فرو رود، چه کسی می‌تواند آب جاری و گوارا در
 دسترس شما قرار دهد؟!
 ۲- این حدیث در مورد آیه فوق بیان شده است. رک: آشنایی با

حضرت مهدی عج (از همین انتشارات) به نقل از بحار الانوار:
 ۵۱ ۵۱-۵.

حیات بخش، جام دل را با اشک انتظار شستشو
می دهی؛ با خود می اندیشی که: آری! سرانجام
روزی آب حیات به گلستان زندگی باز خواهد
گشت، روزی که شاید به زودی فرا برسد.
نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد
عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد
ارغوان، جام عقیقی به سمن خواهد داد
چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد

ویژگیهای دوران غیبت در بسیاری از احادیث
شیعیان و اهل تسنن آمده است. اهمیت این
احادیث از این جهت است که ضمن بیان
واقعیات زمان غیبت، نگاه پیشوایان معصوم علیهم السلام
را نسبت به حوادث این دوران آشکار می سازد.

آگاهی از رویدادهای دوران غیبت و ارزش‌گذاری آنها برای کسی که می‌خواهد از مکتب اهل بیت علیهم‌السلام پیروی کند، بسیار مهم و ضروری است. شیعیان و محبین خاندان عصمت و طهارت علیهم‌السلام باید بدانند در زمان غیبت امامشان بر آنان چه می‌گذرد و در چنین زمانی چگونه می‌توانند دین خود را حفظ کنند.

در این دفتر کوشیده‌ایم به روایات آخر الزمان از گفتار معصومین علیهم‌السلام نگاهی داشته باشیم، آن‌جا که در سخن خود فرموده‌اند: **يَأْتِي** (خواهد آمد) یا **سَيَأْتِي** (به زودی خواهد آمد).

اینک گزیده‌ای از این احادیث در دست شماست. این روایات در مصادر گوناگون حدیث شیعه و اهل تسنن آمده است به گونه‌ای که برای بسیاری از احادیث، بین ۱۵ تا ۲۰ مأخذ وجود

دارد اما در این جا، به جهت اختصار تنها به یک یا دو مأخذ اشاره شده است.

در این مجموعه احادیثی آمده است که:

۱- مربوط به زمان غیبت باشد. ۲- روان باشد.

۳- مورد ابتلا و دارای نتیجه عملی باشد.

در مورد این روایات، توجه به دو نکته لازم

است:

۱- مفاد روایاتی که از مصادر اهل تسنن نقل

شده است، در روایات شیعه با الفاظ و عبارات

دیگر وجود دارد.

۲- مطالبی که در مورد دانشمندان دینی با

عنوان علما و یا فقها در این روایات آمده

مربوط به علمای سوء است که در آخر الزمان

فراوان می شوند. باید توجه داشت که در ستایش

دانشمندان دینی - که از آنان گاه با عنوان

«الْكَافِلُ لِأَيْتَامِ آلِ مُحَمَّدٍ»^۱ و گاه با نام «دافعُ الْكِلَابِ عَنِ الْأَبْرَارِ»^۲ یاد شده - روایات بسیاری آمده است. پس مقصود از بیان این روایات شناخت علمای سوء و پیروی از علمای ربانی است. برای نمونه یک مورد از روایات مربوط به مدح دانشمندان دینی در عصر غیبت نقل می‌شود.

حضرت امام هادی علیه السلام فرمودند: اگر هنگام غیبت امام قائم ما، دانشمندانی باقی نمی‌ماندند که مردم را به سوی او بخوانند و راهنمایی کنند؛ با برهانهای الهی از آیین او پاسداری کنند و

۱- قیّم و سرپرست یتیمان آل محمد ﷺ. (مقصود از یتیمان آل محمد ﷺ شیعیان و محبین اهل بیت ﷺ در زمان غیبت است.) رک: بحار الأنوار: ۲/ ۵۰۷-۱۰.

۲- دور کننده سگان از نیکان. رک: بحار الأنوار: ۷/ ۲۲۶.

بندگان ضعیف خداوند را از تورهای شیطان و
لشکریان عصیانگر او و از دامهای دشمنان اهل
بیت علیهم السلام نجات دهند؛ هیچ کسی باقی نمی ماند
مگر این که از دین خدا خارج می شد. اما آن
دانشمندان، مهار دلهای شیعیان ضعیف را به
دست می گیرند، همچنان که کشتیان، سگان
کشتی را در دست می گیرد. آن دانشمندان
برترین افراد در پیشگاه خداوند عز و جل
هستند.^۱

نشر گلستان کوثر

۱- رک: آشنایی با حضرت مهدی علیه السلام، در انتظار ظهور (از
همین انتشارات) به نقل از بحار الانوار: ۲/ ۶-۱۲.

گروه رستگاران

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: سَيَأْتِي عَلَى أُمَّتِي مَا أَتَى عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ مِثْلُ مِثْلٍ وَ إِنَّهُمْ تَفَرَّقُوا عَلَى اثْنَتَيْنِ وَ سَبْعِينَ مِلَّةً. وَ سَتُفَرِّقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ مِلَّةً. تَزِيدُ عَلَيْهِمْ وَاحِدَةً. كُلُّهَا فِي النَّارِ غَيْرَ وَاحِدَةٍ.
قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَ مَا يَلِكَ الْوَاحِدَةُ؟
قَالَ: هُوَ مَا نَحْنُ عَلَيْهِ الْيَوْمَ أَنَا وَ أَهْلُ بَيْتِي.^١

١- بحار الأنوار: ٢٨ ٤.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: هر آنچه بر قوم بنی اسرائیل گذشته است به همان گونه برای امت من روی خواهد داد. آنان به هفتاد و دو گروه تقسیم شدند و شما به هفتاد و سه گروه متفرق می شوید، یکی بیشتر از آنان. همه این گروه های مسلمان، در آتش جهنم هستند، جز يك گروه.

اصحاب گفتند: ای رسول خدا! آن يك گروه کدام است؟

پیامبر اسلام ﷺ فرمودند: آن گروهی که بر روشِ امروز من و اهل بیتم باشد.

انتشار کتب دینی

● عَنْ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: أَكْتُبْ وَبُتَّ عِلْمَكَ فِي إِخْوَانِكَ، فَإِنْ مِتَّ فَأَوْرِثْ

كُتِبَكَ بَنِيكَ. فَإِنَّهُ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ هَرَجٌ
لَا يَأْنِسُونَ فِيهِ إِلَّا بِكُتُبِهِمْ.^۱

مُفَضَّل بن عمر گوید: امام صادق علیه السلام به من
فرمودند: دانشهای دینی خود را بنویس و در میان
برادرانت منتشر کن و چون از این دنیا رحلت
کردی، کتابهایت را برای پسرانت به ارث بگذار؛
چرا که زمانی پر از فتنه و آشوب خواهد آمد که
مردم جز با کتابهایشان انس نمی گیرند.

دعای غریق

● [عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ]: يَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ لَا يَنْجُو فِيهِ
إِلَّا مَنْ دَعَا دُعَاءَ الْغَرِيقِ.^۲

از پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله روایت شده است که

۱- کافی: ۵۲/۱ ح ۱۱.

۲- مستدرک حاکم نیشابوری: ۵۰۷.

فرمودند: زمانی بر شما فرا می‌رسد که هیچ کس
در آن زمان نجات پیدا نمی‌کند، مگر آن که با
دعای غریق^۱ خدا را بخواند.

آتش گداخته بر کف

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ... يَا بَنَ مَسْعُودٍ! يَأْتِي عَلَى
النَّاسِ زَمَانٌ الصَّابِرُ عَلَى دِينِهِ مِثْلُ الْقَابِضِ عَلَى
الْجَمْرَةِ بِكَفِّهِ^۲

۱- بنا بر حدیثی که از امام صادق علیه السلام نقل شده، مقصود از
دعای غریق: یا الله! یا رحمان! یا رحیم! یا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ! ثَبِّتْ
قَلْبِي عَلَى دِينِكَ است. یعنی مانند کسی که در حال غرق شدن
است، برای حفظ دینش، تنها امید به خدا داشته باشد. رک:
آشنایی با حضرت مهدی علیه السلام، در انتظار ظهور (از همین
انتشارات) به نقل از بحار الانوار: ۵۲، ۱۴۸ ح ۷۳.

۲- بحار الانوار: ۷۴، ۹۸.

رسول گرامی اسلام ﷺ در وصیت خود به ابن مسعود فرمودند: ... ابن مسعود! زمانی بر مردم خواهد آمد که هر کس بخواهد بر دینداری خود صبر کند، همانند فردی است که بخواهد آتش افروخته را در دست بگیرد.

ناتوانی و گناه

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ يُخَيِّرُ فِيهِ الرَّجُلُ بَيْنَ الْعَجْزِ وَ الْفُجُورِ: فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ الزَّمَانَ فَلْيَخْتَرْ الْعَجْزَ عَلَى الْفُجُورِ.^۱

پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: زمانی فرا خواهد رسید که در آن زمان، مرد، میان ناتوانی و معصیت خدا، مخیر می شود؛ هر کس در آن زمان

۱- مسند احمد حنبل: ۲/ ۲۷۸.

بود، باید ناتوانی را بر گناهکاری برگزیند.

پاداش پنجاه صدیق

● عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص:
سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُنَالُ الْمُلْكُ فِيهِ إِلَّا بِالْقَتْلِ وَ
التَّجْبُرِ. وَ لَا الْغِنَى إِلَّا بِالْغَصَبِ وَ الْبُخْلِ. وَ لَا الْمَحَبَّةُ
إِلَّا بِاسْتِخْرَاجِ الدِّينِ وَ اتِّبَاعِ الْهَوَى: فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ
الزَّمَانَ فَصَبَرَ عَلَى الْفَقْرِ وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى الْغِنَى وَ صَبَرَ
عَلَى الْبِغْضَةِ وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى الْمَحَبَّةِ وَ صَبَرَ عَلَى الذُّلِّ
وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى الْعِزِّ آتَاهُ اللَّهُ ثَوَابَ خَمْسِينَ صَدِّيقًا
مِمَّنْ صَدَّقَ بِي.^۱

از امام صادق ع روایت شده است که رسول
خدا ص فرمودند: به زودی زمانی فرا می‌رسد که

۱- کافی: ۲/ ۹۱ ح ۱۲.

در آن، رسیدن به سلطنت ممکن نیست، مگر با سرکشی و کشتار؛ توانگری ممکن نیست، مگر با بخل ورزیدن و خوردن مال و حق دیگران؛ و دوستی و محبت ممکن نیست، مگر با کنار گذاشتن دین و پیروی از خواهشهای نفس؛ هر کس در چنین زمانی باشد و با تنگدستی بسازد در حالی که می‌تواند ثروتمند شود؛ با دشمنی مردم بسازد، در حالی که می‌تواند از دوستی آنان برخوردار باشد و با خواری بسازد، در حالی که توانایی بر بزرگی و عزت دارد، خداوند متعال ثواب پنجاه صدیق^۱ را که به من ایمان آورده‌اند به او می‌دهد.

۱- بسیار راستگو و راست‌کردار.

برترین دارایی

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَكُونُ الْغَنَمُ فِيهِ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ يَتَّبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ فِي مَوَاقِعِ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنَ الْفِتَنِ^۱.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: زمانی فرا می‌رسد که در آن، بهترین دارایی مسلمان، گله‌گوسفندی است که آنان را بر بلندی کوهها، در جای نزول باران به چرا ببرد و دین خود را از آشوبها و گمراهیها حفظ کند.

فرار برای حفظ دین

● رَوَى ابْنُ مَسْعُودٍ عَنْهُ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَسْلَمُ لِدِينٍ إِلَّا مَنْ فَرَّ مِنْ

۱- صحیح بخاری: ۳/۱۱۱۱-ح ۳۶۰۰.

قَرِيَّةٍ إِلَى قَرِيَّةٍ وَ مِنْ شَاهِقٍ إِلَى شَاهِقٍ كَالْتَّعَلَبِ الرَّوَاعِ.
قِيلَ: وَ مَتَى ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ: إِذَا لَمْ تُنَلِّ الْمَعِيشَةَ إِلَّا بِمَعَاصِي اللَّهِ سُبْحَانَهُ:
فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ الزَّمَانُ كَانَ هَلَاكُ الرَّجُلِ عَلَى يَدِ آبَوَيْهِ.
فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ أَبَوَانِ فَعَلَى يَدِ زَوْجَتِهِ وَ وَلَدِهِ. وَ إِنْ لَمْ
يَكُنْ فَعَلَى يَدِ قَرَابَتِهِ.

قَالُوا: كَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ: يُعَيِّرُونَهُ بِالْفَقْرِ وَ ضَيْقِ الْيَدِ فَيُكَلِّفُونَهُ مَا
لَا يُطِيقُهُ حَتَّى يُوْرِدَهُ ذَلِكَ مَوَارِدَ الْهَلَكَةِ.^۱

از ابن مسعود نقل شده است که پیامبر گرامی
اسلام ﷺ فرمودند: به زودی زمانی فرا خواهد
رسید که در آن، دین هیچ دینداری سالم

۱- شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید: ۴۷/۱۰، مستدرک
الرسائل: ۱۱/۳۸۷-۱۹ با اختلاف.

نمی ماند، مگر کسی که از شهری به شهری و از قله ای به قله ای بگریزد؛ همانند روباهی که با مکر و حيله، فرزندان خود را چنین حفظ می کند.

گفتند: ای رسول خدا! این در چه زمانی است؟
پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: هنگامی که مخارج زندگی جز با سرپیچی از فرامین الهی به دست نمی آید. چون این زمان فرا رسد، نابودی مرد به دست پدر و مادر اوست، اگر پدر و مادر نداشته باشد، به دست همسر و فرزندان او و اگر زن و فرزندی هم نداشته باشد، به دست نزدیکان اوست.
اصحاب گفتند: ای رسول خدا! چگونه چنین می شود؟
پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: به خاطر فقر و تنگدستی، او را سرزنش می کنند و از او چیزهایی می خواهند که توان آن را ندارد، تا این که این کار او را به هلاکت می اندازد.

راه نجات

● عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
مُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ وَ الرِّفْقُ بِهِمْ نِصْفُ
الْعَيْشِ.

ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: خَالِطُوا الْأَبْرَارَ سِرًّا وَ خَالِطُوا
الْفُجَّارَ جِهَارًا وَ لَا تَمِيلُوا عَلَيْهِمْ فَيَظْلِمُوكُمْ: فَإِنَّهُ سَيَأْتِي
عَلَيْكُمْ زَمَانٌ لَا يَنْجُو فِيهِ مِنْ ذَوِي الدِّينِ إِلَّا مَنْ ظَنَّنَا
أَنَّهُ أَبْلَهُ وَ صَبَرَ نَفْسَهُ عَلَى أَنْ يُقَالَ [لَهُ]: أَنَّهُ أَبْلَهُ لَا
عَقْلَ لَهُ.^۱

از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل شده است که پیامبر
گرامی اسلام صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: مدارا کردن با مردم
نیمی از ایمان و نرمی و ملاطفت با آنان، نیمی از
زندگی است.

۱- کافی: ۲/۱۱۷، ح ۵.

آنگاه حضرت صادق علیه السلام فرمودند: با نیکان، از دل و جان معاشرت کنید و با بدان، به صورت ظاهری؛ و علیه آنان اقدامی نکنید که به شما ستم خواهند کرد. همانا زمانی فرا می‌رسد که در آن هیچ دینداری نجات پیدا نمی‌کند، مگر آن کس که او را سبک مغز و ابله می‌پندارند و در برابر ابله و بی‌خرد شمرده شدن، بردباری می‌کند.

سکوت و عزلت

● قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَكُونُ الْعَافِيَةُ فِيهِ عَشْرَةَ أَجْزَاءٍ. تِسْعَةٌ مِنْهَا فِي اغْتِزَالِ النَّاسِ وَوَاحِدَةٌ فِي الصَّمْتِ ^۱.

حضرت علی علیه السلام فرمودند: زمانی فرا می‌رسد که

۱- مستدرک الوسائل: ۱۱/۳۸۸-ح ۲۱.

در آن، سلامتی کامل، ده قسمت است؛ نه قسمت آن در کناره‌گیری از مردم و يك قسمت دیگر در سکوت می‌باشد.

پایداری در دین

● عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: قَالَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ الصَّابِرُ مِنْهُمْ عَلَى دِينِهِ لَهُ أَجْرُ خَمْسِينَ مِنْكُمْ.

قالوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَجْرُ خَمْسِينَ مِنَّا؟!

قال: نَعَمْ. أَجْرُ خَمْسِينَ مِنْكُمْ. قَالَهَا ثَلَاثًا.^۱

پیامبر گرامی اسلام ﷺ در جمع یاران خود فرمودند: زمانی فرا می‌رسد که در آن، هر کس بر دینداری صبر کند، اجر و پاداش پنجاه نفر از شما را خواهد داشت.

۱- بحار الانوار: ۲۸/۴۷-ح ۱۰.

اصحاب گفتند: ای رسول خدا! اجر پناه نبرد
از ما؟!

رسول خدا ﷺ فرمودند: آری! اجر پناه نبرد
از شما؛ و این عبارت را سه مرتبه تکرار فرمودند.

مردمان پایدار

● عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: يَأْتِي عَلَى
النَّاسِ زَمَانٌ يَغِيبُ عَنْهُمْ إِمَامُهُمْ، فَيَا طُوبَى لِلثَّابِتِينَ
عَلَى أَمْرِنَا فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ، إِنَّ أَدْنَى مَا يَكُونُ لَهُمْ مِنَ
الثَّوَابِ أَنْ يُنَادِيَهُمُ الْبَارِي عَزَّ وَجَلَّ: عِبَادِي! آمَنْتُمْ
بِسِرِّي، وَصَدَقْتُمْ بَغَيْبِي، فَأَبْشِرُوا بِحُسْنِ الثَّوَابِ مِنِّي
فَإَنْتُمْ عِبَادِي وَإِمَائِي حَقًّا، مِنْكُمْ أَتَقَبَّلُ وَ عَنْكُمْ أَعْفُو وَ
لَكُمْ أَعْفِرُ وَ بِكُمْ أَسْقِي عِبَادِيَ الْغَيْثَ وَ أَدْفَعُ عَنْهُمْ
الْبَلَاءَ وَ لَوْلَاكُمْ لَأَنْزَلْتُ عَلَيْهِمْ عَذَابِي.

قال جابرٌ: فقلتُ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ! فَمَا أَفْضَلُ مَا

يَسْتَعْمِلُهُ الْمُؤْمِنُ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ؟
قَالَ: حِفْظُ اللِّسَانِ وَ لُزُومُ الْبَيْتِ.^۱

جابر بن یزید جعفی می گوید: امام باقر علیه السلام فرمودند: زمانی بر مردم فرا می رسد که در آن امامشان از آنان پنهان می شود؛ پس خوشا به حال آنان که در آن زمان، بر امر امامت ما پایدار و استوار باشند. همانا کمترین پاداش آنها، این است که پروردگارشان به آنان ندا می دهد: ای بندگان من! به اسراری که من بدان آگاهم، ایمان آوردید و امور غیبی را که من به آن عالم هستم تصدیق کردید؛ پس بر شما بشارت باد به پاداشی نیکو. شما مردان و زنان، حقیقتاً بندگان من هستید، اعمال شما را می پذیرم و از شما

۱- بحار الأنوار: ۵۲، ۱۴۵-ح ۶۶.

درمی‌گذرم و شما را می‌آمرزم: به خاطر شما، بر
بندگانم باران را فرو می‌فرستم و بلا و مصیبت را
از آنها دور می‌کنم و اگر که شما نبودید، حتماً
عذاب خود را بر آنها نازل می‌کردم.

جابر می‌گوید: عرض کردم: ای فرزند رسول
خدا! برترین کار مؤمن در آن زمان چیست؟
امام باقر علیه السلام فرمودند: نگاهداشتن زبان و
نشستن در خانه.

قرآن و اهل قرآن

● قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام: ... ثُمَّ إِنَّهُ سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ
مِنْ بَعْدِي زَمَانٌ لَيْسَ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ شَيْءٌ أَخْفَى
مِنَ الْحَقِّ وَ لَا أَظْهَرَ مِنَ الْبَاطِلِ وَ لَا أَكْثَرَ مِنَ الْكِذْبِ
عَلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ رَسُولِهِ صلی الله علیه و آله وَ لَيْسَ عِنْدَ أَهْلِ ذَلِكَ
الزَّمَانِ سِلْعَةٌ أَبْوَرُ مِنَ الْكِتَابِ إِذَا تُلِيَ حَقٌّ تِلَاوَتِهِ وَ

لَا سِلْعَةً أَنْفَقَ بَيْعاً وَ لَا أَغْلَى ثَمَنًا مِنَ الْكِتَابِ إِذَا
حُرِّفَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَ لَيْسَ فِي الْعِبَادِ وَ لَا فِي الْبِلَادِ
شَيْءٌ هُوَ أَنْكَرُ مِنَ الْمَعْرُوفِ وَ لَا أَعَرَفُ مِنَ الْمُنْكَرِ وَ
لَيْسَ فِيهَا فَاحِشَةٌ أَنْكَرَ وَ لَا عُقُوبَةٌ أَنْكَى مِنَ الْهُدَى
عِنْدَ الضَّلَالِ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ فَقَدْ نَبَذَ الْكِتَابَ حَمَلَتُهُ
وَ تَنَاسَاهُ حَفَظَتُهُ حَتَّى تَمَالَتْ بِهِمُ الْأَهْوَاءُ وَ تَوَارَتْ
ذَلِكَ مِنَ الْآبَاءِ وَ عَمِلُوا بِتَحْرِيفِ الْكِتَابِ كِذْبًا وَ
تَكْذِيبًا فَبَاعُوهُ بِالْبَخْسِ وَ كَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ
فَالْكِتَابُ وَ أَهْلُ الْكِتَابِ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ طَرِيدَانِ
مَنْفَتَانِ وَ صَاحِبَانِ مُصْطَحِبَانِ فِي طَرِيقٍ وَاحِدٍ لَا
يَأْوِيهِمَا مُؤْوٍ. فَحَبَّذَا ذَانِكَ الصَّاحِبَانِ وَاهَا لَهُمَا وَ لِمَا
يَعْمَلَانِ لَهُ. فَالْكِتَابُ وَ أَهْلُ الْكِتَابِ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ
فِي النَّاسِ وَ لَيْسُوا فِيهِمْ وَ مَعَهُمْ وَ لَيْسُوا مَعَهُمْ وَ

ذَلِكَ لِأَنَّ الضَّلَالَةَ لَا تُوَافِقُ الْهُدَى وَ إِنِ اجْتَمَعَا. وَ قَدْ
اجْتَمَعَ الْقَوْمُ عَلَى الْفُرْقَةِ وَ افْتَرَقُوا عَنِ الْجَمَاعَةِ...^۱

امیر المؤمنین، حضرت علی علیه السلام فرمودند: بعد
از من زمانی خواهد آمد که در آن چیزی پنهانتر
از حق، آشکارتر از باطل و بیشتر از دروغ بر
خدا و رسولش نخواهد بود. نزد مردم آن زمان
هیچ کالایی بی ارزشتر از قرآن نیست آنگاه که به
حق تلاوت شود و هیچ کالایی پر طرفدارتر و
گرانیهاتر از قرآن نیست، هنگامی که مطالب آن
تحریف شود. در میان بندگان خدا و در شهرها
چیزی ناپسندتر از کارهای شایسته و معروفتر
از کارهای ناپسند نخواهد بود و هیچ گناهی
بدتر و هیچ کیفری سرکوب کننده تر از هدایت

۱- کافی: ۳۸۷/۸ - ح ۵۸۶.

در هنگام گمراهی نمی باشد.

در آن زمان حاملان قرآن، قرآن را به کناری می نهند و حافظان آن خود را به فراموشی می زنند تا این که خواهشهای نفسانی بر آنها چیره می شود. آنان این روش را از پدران خود به ارث برده اند. معانی قرآن را با دروغ گفتن و دروغ دانستن، تحریف می کنند و بدینگونه قرآن را به بهایی اندک می فروشند در حالی که اعتنا و رغبتی به آن ندارند. قرآن و اهل قرآن در این زمان طرد شده و تبعید شده اند و با هم در یک مسیر حرکت می کنند در حالی که ملازم و یار هم هستند و هیچ پناه دهنده ای آن دو را پناه نمی دهد. مرحبا و آفرین بر این دو یار همراه. خوشا به حال این دو و آنچه که این دو برای تحقق آن می کوشند.

در این زمان، قرآن و اهل قرآن در میان مردمند اما با آنها همراه نیستند چرا که گمراهی با هدایت همراه نیست اگر چه به ظاهر در کنار هم باشند. به تحقیق که این گروه در جدایی با هم، هم‌رأی و متفقند و از گروه دین‌داران جدا شده‌اند.

قرآن، اسلام، مساجد، فقها

● عَنِ الشَّكُونِيِّ. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَبْقَى مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا رَسْمُهُ وَ مِنَ الْإِسْلَامِ إِلَّا اسْمُهُ. يُسَمُّونَ بِهِ وَ هُمْ أَبْعَدُ النَّاسِ مِنْهُ. مَسَاجِدُهُمْ عَامِرَةٌ وَ هِيَ خَرَابٌ مِنَ الْهُدَى. فَقَهَاءُ ذَلِكَ الزَّمَانِ

۱- در نهج البلاغه پس از این عبارت، چنین آمده است: سُكَّانُهَا وَ عِمَارَتُهَا شُرُكُ أَهْلِ الْأَرْضِ. مِنْهُمْ تُخْرِجُ الْفِتْنَةَ ... ساکنان و

شَرُّ فُقَهَاءٍ تَحْتَ ظِلِّ السَّمَاءِ: مِنْهُمْ خَرَجَتِ الْفِتْنَةُ وَ
إِلَيْهِمْ تَعُودُ.^۱

سکونی از امام صادق علیه السلام نقل می کند که
حضرت علی علیه السلام فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله
می فرمود: به زودی زمانی فرا می رسد که از قرآن
جز ظاهر آن و از اسلام، جز اسم آن، چیزی باقی
نمی ماند. مردم آن دوران، مسلمان نامیده
می شوند، اما دورترین مردم، نسبت به اسلامند.
ساختمان مساجد آنها، آباد و پر رونق است، در
حالی که از جهت هدایت، خراب و ویران است.
دانشمندان بزرگ دین در آن زمان، بدترین

آباد کنندگان آن مساجد، بدترین مردم زمین هستند که فتنه و
آشوب از آنان بیرون می آید. نهج البلاغه، فیض الاسلام
حکمت: ۳۶۱.

۱- کافی: ۳۰۷/۸-ح ۴۷۹.

دانشمندانی هستند که آسمان بر سر آنها سایه افکنده است؛ هرگونه گمراهی، از آنان صادر می‌شود و به سوی آنان باز می‌گردد.

پول پرستی

● عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ بُطُونُهُمْ آلِهَتُهُمْ وَنِسَائُهُمْ قِبَلَتُهُمْ وَدَنَانِيرُهُمْ دِينُهُمْ وَشَرَفُهُمْ مَتَاعُهُمْ وَلاَ يَبْقَى مِنَ الْإِيمَانِ إِلَّا اسْمُهُ وَ مِنَ الْإِسْلَامِ إِلَّا رَسْمُهُ وَ مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا دَرَسُهُ. مَسَاجِدُهُمْ مَعْمُورَةٌ مِنَ الْبِنَاءِ وَ قُلُوبُهُمْ خَرَابٌ عَنِ الْهُدَى. عُلَمَائُهُمْ أَشَرُّ خَلْقِ اللَّهِ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ. حِينَئِذٍ زَمَانٌ ابْتَلَاهُمُ اللَّهُ بِأَرْبَعِ خِصَالٍ: جَوْرٍ مِنَ السُّلْطَانِ وَ قَحْطٍ مِنَ الزَّمَانِ وَ ظُلْمٍ مِنَ الْوُلَاةِ وَ الْحُكَّامِ. فَتَعَجَّبَ الصَّحَابَةُ وَ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَيْعْبُدُونَ الْأَصْنَامَ؟

قَالَ: نَعَمْ. كُلُّ دِرْهَمٍ عِنْدَهُمْ صَنَمٌ^۱.

از پیامبر گرامی اسلام ﷺ روایت شده که فرمودند: به زودی زمانی فرا می رسد که شکمهای مردم، خدایان آنها؛ زنانشان، قبله آنها؛ پول و ثروتشان، دین آنان و شرافتشان، اموال و دارایی آنها خواهد بود. از ایمان جز اسمی، از اسلام جز نشانه ای و از قرآن جز درسی باقی نخواهد ماند. ساختمان مساجد آنها، آباد و پر رونق؛ اما دلهایشان، ویران و خالی از هدایت است. دانشمندان دینی آنان، بدترین آفریدگان خدا بر روی زمین خواهند بود. در چنین زمانی خداوند آنان را به چهار بلا مبتلا می سازد: ۱- ظلم پادشاه. ۲- خشکسالی روزگار. ۳- ستمگری

۱- مستدرک الوسائل: ۱۱: ۳۷۶-ح ۱۷.

والیان. ۴- ظلم قاضیان.

اصحاب حضرت از این گفتار شگفت زده شدند و گفتند: ای رسول خدا! آیا آنان بت می پرستند؟

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: آری! هر درهم نزد آنها بتی است.

پرهیز از راهزنان

● عَنِ الْإِمَامِ الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ لِأَبِي هَاشِمٍ الْجَعْفَرِيِّ: يَا أَبَا هَاشِمٍ! سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى النَّاسِ... أُمَرَاءُهُمْ جَاهِلُونَ جَائِرُونَ. وَ عُلَمَاءُهُمْ فِي أَبْوَابِ الظُّلْمَةِ سَائِرُونَ. أَغْنِيَاءُهُمْ يَسْرِقُونَ زَادَ الْفُقَرَاءِ وَ أَصَاغِرُهُمْ يَتَقَدَّمُونَ عَلَى الْكُبَرَاءِ. وَ كُلُّ جَاهِلٍ عِنْدَهُمْ خَبِيرٌ. وَ كُلُّ مَحِيلٍ عِنْدَهُمْ فَقِيرٌ. لَا يَتَمَيِّزُونَ بَيْنَ الْمُخْلِصِ وَ الْمُرتَابِ. لَا يَعْرِفُونَ الضَّانَ مِنْ

الذِّثَابِ. عُلَمَاءُهُمْ شِرَارُ خَلْقِ اللَّهِ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ
لِأَنَّهُمْ يَمِيلُونَ إِلَى الْفَلَسَفَةِ وَ التَّصَوُّفِ. وَ ائِمُّ اللَّهِ إِنَّهُمْ
مِنْ أَهْلِ الْعُدُولِ وَ التَّحَرُّفِ. يُبَالِغُونَ فِي حُبِّ
مُخَالِفِينَا. وَ يُضِلُّونَ شِيعَتَنَا وَ مَوَالِينَا. فَإِنْ نَالُوا مَنْصَباً
لَمْ يَشَبَعُوا عَنِ الرِّشَا وَ إِنْ خُذِلُوا عَبَدُوا اللَّهَ عَلَى الرِّيَاءِ
أَلَا إِنَّهُمْ قُطَّاعُ طَرِيقِ الْمُؤْمِنِينَ. وَ الدُّعَاةُ إِلَى نِحْلَةِ
الْمُلْحِدِينَ. فَمَنْ أَدْرَكَهُمْ فَلْيَحْذَرَهُمْ. وَ لِيَصُنْ دِينَهُ وَ
ايمانه.

روایت شده که امام حسن عسکری علیه السلام به
ابوهاشم جعفری فرمودند: ای ابوهاشم! زمانی بر
مردم خواهد آمد که... فرمانروایان آنان، نادان و
ظالمند و علمای آنان با ستمگران، آمد و شد
دارند. توانگرانشان، زاد و توشه نیازمندان را

۱- حدیقه الشیعة: ۵۹۷. مستدرک الوسائل: ۱۱: ۳۸۰-۳۸۵.

می‌دزدند و کودکانشان بر بزرگان آنها پیشی
می‌جویند. هر نادانی نزد آنها آگاه است و هر
حیله‌گری فقیر. بین مؤمن با اخلاص و آن که در
دین خود شك دارد، فرقی نمی‌گذارند. گرگها را
از گوسفندان، باز نمی‌شناسند. دانشمندان دینی
آنها، بدترین آفریدگان خدا بر روی زمین هستند
چرا که آنها به فلسفه و تصوف گرایش دارند. به
خدا سوگند که علمای آنها منحرفند و تحریف
می‌کنند؛ در محبت دشمنان ما، زیاده‌روی
می‌کنند و شیعیان و دوستان ما را گمراه می‌سازند.
اگر به مقامی برسند، از رشوه خواری سیر
نمی‌گردند؛ و اگر به منصبی نرسند، با ریا و
ظاهرسازی به عبادت خدا می‌پردازند. آگاه باشید
که آنها دزدان راه مؤمنین و دعوت کنندگان به
آئین کفر و الحادند. هر کس در زمان آنها بود و با

ایشان بر خورد کرد، از آنها دوری جوید و دین و ایمان خود را از آنان حفظ کند.

دشمنان خدا

● عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: سَيَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ عُلَمَاءٌ يُزْهَدُونَ فِي الدُّنْيَا وَ لَا يَزْهَدُونَ، وَ يُرَغَّبُونَ فِي الْآخِرَةِ وَ لَا يَرُغَّبُونَ، وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الدُّخُولِ عَلَى الْوُلَاةِ وَ لَا يَنْتَهَوْنَ، وَ يُبَاعِدُونَ الْفُقَرَاءَ وَ يَقْرَبُونَ الْأَغْنِيَاءَ، أُولَئِكَ هُمُ الْجَبَّارُونَ أَعْدَاءُ اللَّهِ.^۱

از رسول گرامی اسلام ﷺ نقل شده است که فرمودند: در آخر الزمان، علمایی خواهند آمد که مردم را به پارسایی و ترك دنیا دعوت می کنند، اما خود پارسا نیستند؛ مردم را به سوی آخرت

۱- تنبيه الخواطر: ۱، ۳۰۹.

تشویق می کنند، ولی خود میل و رغبتی به آن ندارند؛ دیگران را از نزدیکی به فرمانروایان نهی می کنند، اما خود دست از این کار برنمی دارند. از نیازمندان دوری می جویند و به توانگران نزدیک می شوند. آنها ستمگران و دشمنان خدا هستند.

گریه پیامبر اکرم ﷺ

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ... يَا بَنَ مَسْعُودٍ! عُلَمَائُهُمْ وَ فُقَهَائُهُمْ خَوْنَةٌ فَجْرَةٌ. أَلَا إِنَّهُمْ أَشْرَارُ خَلْقِ اللَّهِ وَ كَذَلِكَ أَتْبَاعُهُمْ. وَ مَنْ يَأْتِيهِمْ وَ يَأْخُذُ مِنْهُمْ وَ يُحِبُّهُمْ وَ يُجَالِسُهُمْ وَ يُشَاوِرُهُمْ أَشْرَارُ خَلْقِ اللَّهِ. يُدْخِلُهُمْ نَارَ جَهَنَّمَ «صُمُّ بُكْمٌ عُمَى فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ».... يَدَّعُونَ أَنََّّهُمْ عَلَى دِينِي وَ سُنَّتِي وَ مَنَاجِي وَ شَرَائِعِي. إِنََّّهُمْ مِنِّي بُرَاءٌ وَ أَنَا مِنْهُمْ بَرِيءٌ.

يَا بَنَ مَسْعُودٍ! لَا تُجَالِسُوهُمْ فِي الْمَلَأِ وَ لَا تُبَايِعُوهُمْ

فِي الْأَسْوَاقِ وَ لَا تَهْدُوهُمْ الطَّرِيقَ وَ لَا تَسْقُوهُمْ الْمَاءَ...
قَالَ: فَبَكَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ بَكَينَا لِبُكَائِهِ وَ قُلْنَا: يَا
رَسُولَ اللَّهِ! مَا يُبْكِيكَ.

قَالَ: رَحْمَةً لِلْأَشْقِيَاءِ. يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: «وَلَوْ تَرَى إِذِ
فَزَعَوْا فَلَا قُوَّةَ وَ أَخَذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ» يَعْنِي
الْعُلَمَاءَ وَ الْفُقَهَاءَ.^۱

رسول اکرم ﷺ در وصیت خود به ابن مسعود
فرمودند: ... ای ابن مسعود! عالمان و فقیهان آنها
خیانتکار و گنهکارند. آگاه باش که آنها و
پیروانشان و هر کس که نزد آنها برود و از آنها
چیزی فرا گیرد و هر که آنان را دوست بدارد و با
آنها همنشینی و مشورت کند، همگی بدترین
آفریدگان خدا هستند که خداوند آنها را وارد

۱- بحار الأنوار: ۹۸۱۷۴.

جهنم می کند. **صُمُّ بُكْمٌ عُمِيٌّ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ**.^۱
 ... آنها ادعا می کنند که دین مرا دارند، به سنت
 من عمل می کنند و در مسیر من حرکت می کنند؛
 همانا که آنها از من بیزار و من از آنها منزجرم.
 ای ابن مسعود! در حضور مردم با آنها
 همنشینی مکن و در بازارها با آنها خرید و فروش
 مکن. راه را به آنها نشان مده و به آنان آب
 منوشان....

ابن مسعود می گوید: در این هنگام رسول خدا
 ﷺ گریست و ما نیز به خاطر گریه ایشان
 گریستیم و عرض کردیم: ای رسول خدا! چرا
 گریه می کنید؟

۱- بقره (۲): ۱۸. آنها کران، گنگها و کورانند، بدین جهت (از راه
 خطا) باز نمی گردند.

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: از روی ترحم و دلسوزی به حال این بدبختان - یعنی فقها و علما - خداوند متعال می فرماید: **وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ فَرَغُوا فَلَافَوْتَ وَأَخَذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ^۱**.

فرار از دانشمندان

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى النَّاسِ يَفِرُّونَ مِنَ الْعُلَمَاءِ كَمَا يَفِرُّ الْغَنَمُ مِنَ الذِّئْبِ: ابْتَلَاهُمُ اللَّهُ بِثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ: الْأَوَّلُ يَرْفَعُ الْبَرَكَاتِ مِنْ أَمْوَالِهِمْ وَالثَّانِي سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا جَائِرًا وَالثَّلَاثُ يَخْرُجُونَ مِنَ الدُّنْيَا بِلاَ إِيْمَانٍ^۲.

-
- ۱- سبأ (۳۴): ۵۱. اگر بینی هنگامی که فریادشان بلند می شود اما نمی توانند (از عذاب الهی) بگریزند و آنها را از جای نزدیکی می گیرند (از درماندگی آنها تعجب خواهی کرد)!
- ۲- بحار الانوار: ۲۲ ۴۵۳ ضمن حدیث ۱۱.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: به زودی زمانی فرا می‌رسد که مردم از دانشمندان دین می‌گریزند، همانگونه که گوسفند از گرگ می‌گریزد؛ پس خداوند آنان را به سه بلا مبتلا می‌سازد: ۱- خیر و برکت را از داراییهای آنان می‌برد. ۲- سلطانی ستمگر، بر آنان مسلط می‌کند. ۳- بی‌ایمان از دنیا می‌روند.

خواری مؤمن

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ الْمُؤْمِنُ فِيهِ أَذَلُّ مِنْ شَاتِيهِ.^۱

رسول خدا ﷺ فرمودند: روزگاری فرا می‌رسد که در آن، مؤمن از گوسفندش خوارتر می‌گردد.

۱- کنز العمال: ۱۱/۲۷۶-ح ۳۱۵۰۶.

پنهان شدن مؤمنان

● عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَسْتَخْفِي الْمُؤْمِنُ فِيهِمْ كَمَا يَسْتَخْفِي الْمُنَافِقُ فِيكُمْ الْيَوْمَ.^۱

جابر بن عبد الله انصاری می گوید: از رسول خدا ﷺ شنیدم که می فرمود: زمانی فرا می رسد که مؤمن در میان مردمان پنهان می شود، همانگونه که امروز منافق در میان شما مخفی است.

لباس زیبا، صدای خوش!

● قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي لَا يَعْرِفُونَ الْعُلَمَاءَ إِلَّا بِثَوْبٍ حَسَنٍ وَ لَا يَعْرِفُونَ الْقُرْآنَ إِلَّا بِصَوْتٍ حَسَنٍ. وَ لَا يَعْبُدُونَ اللَّهَ إِلَّا فِي شَهْرِ رَمَضَانَ. فَإِذَا كَانَ

^۱ - مسند الشاميين: ۱/ ۱۴۸ - ۲۳۸.

كَذَلِكَ. سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا لَا عِلْمَ لَهُ وَلَا حِلْمَ لَهُ
وَلَا رَحْمَ لَهُ.^۱

پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: زمانی فرا
می‌رسد که علما را فقط با لباسی نیکو
می‌شناسند، قرآن را فقط با صوتی زیبا، تنها در ماه
رمضان، خدا را عبادت می‌کنند. چون چنین شد
خداوند فرمانروایی را بر آنها مسلط می‌کند که
دانش، بردباری و مهربانی در او نیست.

برادر مهربان و مال حلال

● قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَيْسَ
فِيهِ شَيْءٌ أَعَزُّ مِنْ آخِ أَنْيْسٍ وَ كَسْبٍ دِرْهَمٍ حَلَالٍ.^۲
امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمودند: زمانی می‌رسد که در آن

۱- بحار الانوار: ۲۲/ ۴۵۴ ضمن حدیث ۱۱. جامع الاخبار: ۱۳۰.

۲- بحار الانوار: ۷۵/ ۲۵۱-ح ۱۰۲.

چیزی کمیابتر از برادری مهربان (انس گیرنده) و به دست آوردن يك درهم از حلال نیست.

پنج چیز فراموش شده

● قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي يُحِبُّونَ خَمْسًا وَ يَنْسَوْنَ خَمْسًا: يُحِبُّونَ الدُّنْيَا وَ يَنْسَوْنَ الْآخِرَةَ. وَ يُحِبُّونَ الْمَالَ وَ يَنْسَوْنَ الْحِسَابَ. وَ يُحِبُّونَ النِّسَاءَ وَ يَنْسَوْنَ الْحُورَ. يُحِبُّونَ الْقُصُورَ وَ يَنْسَوْنَ الْقُبُورَ. يُحِبُّونَ النَّفْسَ وَ يَنْسَوْنَ الرَّبَّ: أُولَئِكَ بَرِيئُونَ مِنِّي وَ أَنَا بَرِيءٌ مِنْهُمْ.^۱

پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: زمانی فرا خواهد رسید که امت من پنج چیز را دوست می دارند و پنج چیز را فراموش می کنند: ۱- دنیا را

۱- مواعظ العددية، باب پنجم، فصل دوم.

دوست می‌دارند و آخرت را فراموش می‌کنند.
 ۲- ثروت را دوست می‌دارند و حساب قیامت را
 فراموش می‌کنند. ۳- زنان را دوست می‌دارند و
 حورالعین را فراموش می‌کنند. ۴- قصرهای دنیا را
 دوست می‌دارند و خانه قبر را فراموش می‌کنند.
 ۵- خود را دوست می‌دارند و خدا را فراموش
 می‌کنند. آنان از من بیزارند و من از آنان.

مردمان گرگ صفت

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَكُونُ
 النَّاسُ فِيهِ ذِئَابًا فَمَنْ لَمْ يَكُنْ ذِئْبًا أَكَلَتْهُ الذِّئَابُ.^۱

پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: زمانی فرا
 خواهد رسید که در آن، مردم همگی گرگند و هر

۱- بحار الانوار: ۷۴، ۱۵۷، ج ۱۴۰.

کس گرگ نباشد. گرگها او را خواهند خورد.

حلال و حرام

● عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمَرْءُ مَا أَخَذَ مِنْهُ. أَمْ مِنَ الْحَلَالِ أَمْ مِنَ الْحَرَامِ؟!^۱

از پیامبر اکرم ﷺ روایت شده است که فرمودند: زمانی فرا می‌رسد که برای مرد، مهم نیست آنچه به دست می‌آورد از حلال است یا از حرام؟!^۲

ربا

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَبْقَى أَحَدٌ إِلَّا أَكَلَ الرَّبَا. فَإِنْ لَمْ يَأْكُلْهُ أَصَابَهُ مِنْ غُبَارِهِ.^۳

۱- صحیح بخاری: ۳/۶.

۲- مستدرک الوسائل: ۱۳/۳۳۳-۱۸۱.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: زمانی فرا خواهد رسید که در آن زمان، هیچ کس باقی نمی ماند، مگر آن که ربا می خورد و اگر نخورد غبار آن به او می رسد.

بنگ

● عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي يَأْكُلُونَ شَيْئًا اسْمُهُ الْبَنْجُ؛ أَنَا بَرِيٌّ مِنْهُمْ وَهُمْ بَرِيثُونَ مِنِّي.^۱

از پیامبر گرامی اسلام ﷺ روایت شده است که فرمودند: زمانی بر امت من فرا خواهد رسید که چیزی را می خورند به نام بنگ؛ من از آنها منزجر و آنها از من بیزارند.

۱- مستدرک الوسائل: ۱۷، ۸۵ ح ۵.

گم شدن اول ماه

● قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يُرْتَفَعُ فِيهِ الْفَاحِشَةُ وَالتَّصَنُّعُ^١ وَ يُنْتَهَكُ فِيهِ الْمَحَارِمُ وَ يُعْلَنُ فِيهِ الزِّنَا وَ يُسْتَحَلُّ فِيهِ أَمْوَالُ الْيَتَامَى وَ يُؤْكَلُ فِيهِ الرِّبَا وَ يُطَفَّفُ فِي الْمَكَائِلِ وَ الْمَوَازِينِ وَ يُسْتَحَلُّ الْخَمْرُ بِالنَّبِيدِ وَ الرِّشْوَةُ بِالْهَدِيَّةِ وَ الْخِيَانَةُ بِالْأَمَانَةِ وَ يَتَشَبَّهُ الرِّجَالُ بِالنِّسَاءِ وَ النِّسَاءُ بِالرِّجَالِ وَ يُسْتَخَفُّ بِحُدُودِ الصَّلَاةِ وَ يُحَجُّ فِيهِ لِغَيْرِ اللَّهِ: فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ الزَّمَانُ انْتَفَخَتِ الْأَهْلَةُ تَارَةً حَتَّى يُرَى هِلَالُ لَيْلَتَيْنِ وَ خَفِيَتْ تَارَةً حَتَّى يُفْطَرَ شَهْرُ رَمَضَانَ فِي أَوَّلِهِ وَ يُصَامَ الْعِيدُ فِي آخِرِهِ: فَالْحَذَرُ

١- این کلمه بر اساس یکی از نسخه های فضایل الاشهر الثلاثة آمده است.

الْحَذَرُ حِينَئِذٍ مِنْ أَخَذِ اللَّهُ عَلَى غَفْلَةٍ....^۱

امیر مؤمنان، حضرت علی علیه السلام فرمودند: زمانی
فرا می رسد که در آن، گناه و ظاهرسازی ارزش
پیدا می کند، قبح و زشتی کارهای حرام از بین
می رود و زنا آشکار می گردد. خوردن مال یتیمان
حلال شمرده می شود، ربا خورده می شود و کم
فروشی رایج می گردد. شراب را با نام نبیذ، رشوه
را به عنوان هدیه و خیانت را با عنوان امانت
داری، حلال می شمرند. مردان، شبیه به زنان
می شوند و زنان، شبیه به مردان. احکام نماز را
سبک می شمارند و برای غیر خدا به حج
می روند. چون این زمان فرا رسد، ماه نو گاهی

۱- بحار الانوار: ۹۳/۳۰۳-۱۹ به نقل از فضایل الاشرار الثلاثة

شیخ صدوق رحمته الله

آنقدر در بالای افق ظاهر می‌شود که گویا ماه دو
شبه است و گاهی مخفی می‌شود، به طوری که
مردم، اول ماه رمضان را روزه نمی‌گیرند و در آخر
ماه، روز عید فطر را روزه می‌گیرند؛ پس در این
هنگام، بر حذر باشید از این که در حال غفلت و
بی‌خبری، عذاب و مجازات الهی شما را فرا گیرد.

شکایت از پروردگار!

● عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَشْكُونَ فِيهِ رَبَّهُمْ.
قُلْتُ: وَ كَيْفَ يَشْكُونَ فِيهِ رَبَّهُمْ؟
قَالَ: يَقُولُ الرَّجُلُ: وَ اللَّهِ مَا رِبِحْتُ شَيْئاً مُنْذُ كَذَا وَ
كَذَا وَ لَا آكُلُ وَ لَا أَشْرَبُ إِلَّا مِنْ رَأْسِ مَالِي. وَيَحْكُ!

وَهَلْ أَصْلُ مَالِكَ وَذِرْوَتُهُ إِلَّا مِنْ رَبِّكَ؟!^۱

جابر بن یزید جُعی از امام باقر علیه السلام نقل می کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: زمانی فرا می رسد که در آن، مردم از پروردگار خود گله و شکایت می کنند. جابر می گوید، عرض کردم: چگونه از پروردگار خود شکایت می کنند؟

امام باقر علیه السلام فرمودند: مردی که در آن زمان زندگی می کند، می گوید: به خدا قسم! که از فلان وقت تا به حال، هیچ سودی نبرده ام و فقط از سرمایه ام خورده و نوشیده ام.

در این هنگام امام باقر علیه السلام فرمودند: وای بر تو! آیا جز این است که سرمایه تو و سود آن، از جانب پروردگارت می باشد؟!^۱

۱- کافی: ۵/۳۱۲ ح ۳۷.

مردم آخر الزمان

● عَنْ النَّبِيِّ ﷺ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ إِذَا سَمِعْتَ بِاسْمِ رَجُلٍ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَلْقَاهُ. فَإِذَا لَقَيْتَهُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تُجَرِّبَهُ. وَ لَوْ جَرَّبْتَهُ أَظْهَرَ لَكَ أَحْوَالًا. دِينَئُهُمْ دَرَاهِمُهُمْ وَ هِمَّتُهُمْ بَطُونُهُمْ وَ قِبَلَتُهُمْ نِسَائُهُمْ. يَرْكَعُونَ لِلرَّغِيفِ وَ يَسْجُدُونَ لِلدِّرْهَمِ. حَيَارَى سُكَارَى. لَا مُسْلِمِينَ وَ لَا نَصَارَى.^۱

روایت شده است که رسول گرامی اسلام ﷺ فرمودند: زمانی خواهد آمد که اگر اسم شخصی را بشنوی، بهتر از این است که او را ببینی، اگر او را ببینی، بهتر از این است که وی را بیازمایی و اگر او را بیازمایی، حالات گوناگونی برای آسکار خواهد کرد. دین آنها درهمهای آنان است:

۱- بحار الأنوار: ۷۱/۱۶۶-ح ۳۱.

همّتشان شکمهای آنهاست و قبله آنها زنانشان. برای يك قرص نان، در برابر دیگران تا کمر خم می شوند و برای به دست آوردن پول و ثروت به خاک مذلت می افتند. آنان مست و حیرانند؛ نه مسلمانند و نه پیرو آیین مسیح.

رنگ شدن در دین

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كَيْفَ بِكُمْ وَ بِزَمَانٍ يَوْشِكُ أَنْ يَأْتِيَ. يُغْرِبُ النَّاسُ فِيهِ غَرْبَةً وَ تَبْقَى حُثَالَةٌ مِنَ النَّاسِ وَ قَدْ مَرَجَتْ عُهْدُهُمْ وَ أَمَانَتُهُمْ فَاخْتَلَفُوا وَ كَانُوا هَكَذَا؟ وَ شَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ.

قالوا: كَيْفَ بِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِذَا كَانَ ذَلِكَ؟

قال: | اَصْبِرُوا وَ خَالِقُوا النَّاسَ بِاخْلَاقِهِمْ وَ خَالِفُوهُمْ فِي أَعْمَالِهِمْ: | تَأْخُذُونَ بِمَا تَعْرِفُونَ وَ تَدْعُونَ مَا

تُنْكِرُونَ [وَاِتَاكَ وَ التَّلَوْنِ فِي دِينِ اللَّهِ] ^۱ وَ تُقْبِلُونَ عَلٰی
خَاصَّتِكُمْ وَ تَذَرُونَ أَمْرَ عَوَامِّكُمْ ^۲.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ به یاران خود فرمودند:
چگونه خواهید بود در زمانی که نزدیک است فرا
برسد؛ در آن زمان، قطعاً همه مردم غربال
می شوند و فرومایگانی باقی می مانند که به
پیمانهای خود وفا نمی کنند و امانتها را به
صاحبانش باز نمی گردانند و با هم اختلاف پیدا
می کنند - در این هنگام رسول خدا ﷺ انگشتان
مبارک خود را در هم فرو بردند - و فرمودند: این
گونه می شوند.

۱- دو عبارت داخل قلاب به ترتیب از کثر نعمان:
۱۱/۱۲-ح ۳۱۱۴۱ و ۳۱۱۴۰ نقل شده است.

۲- سنن ابن ماجه: ۲/۱۳۰۷-ح ۳۹۵۷.

اصحاب عرض کردند: ای رسول خدا! در آن زمان ما چگونه باشیم؟

رسول خدا ﷺ فرمودند: صبر کنید و با مردم به ظاهر، همانند خودشان برخورد کنید، اما از کارهای آنها پیروی نکنید؛ آنچه را که می‌دانید بگیرید و عمل کنید و آنچه را که برایتان روشن نیست، رها کنید؛ از رنگ رنگ شدن در دین خدا بپرهیزید؛ به اصلاح امور نزدیکان خود روی آورید و اصلاح عموم مردم را واگذارید.

باطنهای پلید

● عَنْ الشَّكُونِيِّ. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَخْبُثُ فِيهِ سَرَائِرُهُمْ وَتَحْسُنُ فِيهِ عَلاَنِيتُهُمْ طَمَعاً فِي الدُّنْيَا لَا يُرِيدُونَ بِهِ مَا عِنْدَ رَبِّهِمْ. يَكُونُ دِينُهُمْ رِيَاءً

لَا يُخَالِطُهُمْ خَوْفٌ. يَعْصِيهِمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ. فَيَدْعُوهُ دُعَاءَ
الْغَرِيقِ فَلَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ.^۱

سکونی از امام صادق علیه السلام نقل می کند که پیامبر
گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند: به زودی زمانی فرا
می رسد که در آن، باطن مردم پلید می شود و ظاهر
آنها آراسته می گردد به طمع دنیا، نه برای به دست
آوردن پاداش و جزای خداوندی. دین آنها از روی
ریا و ظاهرنمایی است و ترس از خدا در وجود
آنها نیست. خدای متعال تمامی آنها را به کیفری
سخت مبتلا می سازد که هر چه با دعای غریق^۲
خدا را بخوانند، دعایشان مستجاب نمی شود.

۱- کافی: ۲: ۲۹۶-۱۴.

۲- رک: پاورقی ۱، ص ۱۶.

انسانهای شیطان صفت

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ
وُجُوهُهُمْ وَجُوهُ الْآدَمِيِّينَ وَ قُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الشَّيَاطِينِ
كَأَمْثَالِ الذَّئَابِ الضَّوَارِي. سَفَاكُونَ لِلدِّمَاءِ. لَا يَتَنَاهَوْنَ
عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ. إِنْ تَابَعْتَهُمْ ارْتَابُوكَ وَإِنْ حَدَّثْتَهُمْ
كَذَّبُوكَ وَإِنْ تَوَارَيْتَ عَنْهُمْ اغْتَابُوكَ. السُّنَّةُ فِيهِمْ
بِدْعَةٌ وَ الْبِدْعَةُ فِيهِمْ سُنَّةٌ. الْحَلِيمُ بَيْنَهُمْ غَادِرٌ وَ
الْغَادِرُ بَيْنَهُمْ حَلِيمٌ. الْمُؤْمِنُ فِيهِمْ مُسْتَضْعَفٌ وَ
الْفَاسِقُ فِيهِمْ مُشَرَّفٌ. صَبِيَانُهُمْ عَارِمٌ وَ نِسَائُهُمْ
شَاطِرٌ. وَ شَيْخُهُمْ لَا يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَ لَا يَنْهَى عَنِ
الْمُنْكَرِ. الْإِلْتِجَاءُ إِلَيْهِمْ خِزْيٌ وَ الْإِعْتِدَادُ بِهِمْ ذُلٌّ وَ
طَلَبُ مَا فِي أَيْدِيهِمْ فَقْرٌ؛ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَحْرِمُهُمُ اللَّهُ قَطْرَ
السَّمَاءِ فِي آوَانِهِ وَ يُنْزِلُهُ فِي غَيْرِ آوَانِهِ وَ يُسَلِّطُ عَلَيْهِمُ
شِرَارَهُمْ فَيَسُومُونَهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ. يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَ

يَسْتَحْيُونَ نِسَاءَهُمْ فَيَدْعُو خِيَارَهُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ.^۱
پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: زمانی فرا
می‌رسد که چهره‌های مردم، همانند چهرهٔ انسانها
و دل‌هایشان، بسان دل‌های شیاطین خواهد بود.
مانند گرگ‌های درنده به قتل و خونریزی
می‌پردازند. از کارهای ناپسندی که انجام
می‌دهند، دست برنمی‌دارند. اگر از آنها پیروی
کنی، تو را به شبهه و تردید می‌افکنند؛ اگر با آنها
سخن بگویی، تو را تکذیب می‌کنند و اگر از
چشم آنان پنهان شوی، از تو غیبت می‌کنند.
سنت‌های دین به نظر آنها بدعت و بدعت‌ها از دید
ایشان، سنت و کار پسندیده است. از نظر آنان
بردبار، فریبکار و فریبکار، بردبار است. مؤمن، نزد

۱- بحار الانوار: ۲۲ ۴۵۳-ح ۱۱.

آنان ضعیف شمرده می شود و فاسق را بزرگوار و شریف می دانند. کودکان آنها شرور و مودبی و زنانشان خبیث و بدکارند. پیرمردانشان به کارهای نیک فرمان نمی دهند و از کارهای ناپسند باز نمی دارند. پناه بردن به آنها ذلت و اهمّیت دادن به آنان موجب خواری است؛ درخواست از آنچه دارند، فقر و نیازمندی است. پس چون چنین شد، خداوند باران را - در فصل خودش - از آنها می گیرد و در غیر فصل، نازل می کند و بدترین آنها را بر ایشان مسلط می کند تا آنها را به عذاب دردناک مبتلا سازند، پسرانشان را می کشند و زنانشان را زنده نگاه می دارند. پس نیکان آنها دعا می کنند، اما دعایشان مستجاب نمی شود.

گرگ در لباس میش

● | قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَخْرَبُ صُدُورُهُمْ مِنَ الْقُرْآنِ وَ تَبْلَى كَمَا تَبْلَى ثِيَابُهُمْ وَ لَا يَجِدُونَ لَهُ حَلَاوَةً وَ لَا لَذَاذَةً. إِنْ قَصَرُوا عَمَّا أُمِرُوا بِهِ قَالُوا: «إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ» وَ إِنْ عَمِلُوا مَا نُهِوا عَنْهُ قَالُوا: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ». أَمَرُهُمْ كُلُّهُ طَمَعٌ لَيْسَ مَعَهُ خَوْفٌ لَيْسُوا جُلُودَ الضَّأْنِ عَلَى قُلُوبِ الذِّئَابِ. أَفْضَلُهُمْ فِي أَنْفُسِهِمُ الْمُدَاهِنُ.^۱

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: زمانی فرا می‌رسد که آثار قرآن در سینه‌های مردم ویران می‌گردد و قرآن برای آنان کهنه می‌گردد، مانند لباسی که کهنه می‌شود و دیگر شیرینی و لذتی از قرآن احساس

۱- کنز العمال: ۱۰: ۲۷۴-۲۹۴۲۸.

نمی‌کنند. اگر در انجام فرامین الهی کوتاهی کنند می‌گویند: ... إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ^۱ و اگر کار حرامی را انجام دهند، می‌گویند: إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ...^۲. همه کارهایشان بر اساس طمع به رحمت خداست که ترس با آن همراه نیست؛ آنان لباس میش را بر قلبهای گرگ صفتشان پوشیده‌اند، برترین افراد نزد آنان، شخص فریبکار است.

منافقان امت

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ... يَا بَنَ مَسْعُودٍ! سَيَأْتِي مِنْ بَعْدِي أَقْوَامٌ يَأْكُلُونَ طَيِّبَ الطَّعَامِ وَ أَلْوَانَهَا وَ يَرْكَبُونَ

۱- بقره (۲): ۱۹۹. همانا خداوند آمرزنده و مهربان است.

۲- نساء (۴): ۴۸. خداوند (هرگز) شرک را نمی‌آمرزد. اما از سایر

گناهان - برای هر که بخواهد - درمی‌گذرد.

الدَّوَابَّ وَ يَتَزَيَّنُونَ بِيَزِينَةِ الْمَرْأَةِ لِزَوْجِهَا وَ يَتَّبَرَّجُونَ
تَبَرُّجَ النِّسَاءِ وَ زِيَّهِنَّ مِثْلُ زِيِّ الْمُلُوكِ الْجَبَابِرَةِ وَ هُمْ
مُنافِقُوا هَذِهِ الْأُمَّةِ فِي آخِرِ الزَّمَانِ. شَارِبُونَ بِالقَهَوَاتِ
لَاعِبُونَ بِالْكَعَابِ، رَاكِبُونَ الشَّهَوَاتِ، تَارِكُونَ
الْجَمَاعَاتِ، رَاقِدُونَ عَنِ الْعَتَمَاتِ، مُفْرِطُونَ فِي
الْغَدَوَاتِ: ^١ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : «فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ
أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَ اتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا».
يَابْنَ مَسْعُودٍ! مَثَلُهُمْ مَثَلُ الدِّفْلِيِّ. زَهَرَتْهَا حَسَنَةٌ وَ
طَعَمَهَا مُرٌّ، كَلَامُهُمُ الْحِكْمَةُ وَ أَعْمَالُهُمْ دَاءٌ لَا يَقْبَلُ
الدَّوَاءَ «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا». ^٢
پیامبر گرامی اسلام ﷺ در وصیت خود به ابن

١- این کلمه بر اساس نقل روایت در وسائل الشیعة (ال بیت):

١٥ ٣٤٣-١٣ آمده است.

٢- بحار الانوار: ١٧٤ ٩٦.

مسعود فرمودند: ... ای فرزند مسعود! پس از من گروههایی خواهند آمد که غذاهای لذیذ و رنگارنگ می‌خورند، بر چهار پایان سوار می‌شوند، خود را همانند آراستن زن برای شوهر آرایش می‌کنند و مانند زنان زینتهای خود را ظاهر می‌سازند. شیوة زندگی آنان، همانند پادشاهان ستمگر است. آنان منافقان این امت در آخر الزمان هستند. شراب می‌نوشند و با آلات قمار بازی می‌کنند، بر خواهشهای نفسانی خود سوار هستند، نمازهای جماعت را ترك می‌کنند، از خواندن نماز عشا غفلت می‌کنند و در خواندن نماز صبح کوتاهی می‌کنند. خداوند متعال می‌فرماید: فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا

الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا^۱.

ای ابن مسعود! این مردمان، همانند گلِ خر
زهره هستند که شکوفه آن به ظاهر زیباست، اما
مزه آن تلخ است. گفتار آنان سراسر پند و
حکمت است، اما کردار آنها دردی است که دوا
ندارد. أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا^۲.

روزگار فرار

● قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَأْتِي عَلَى أُمَّتِي زَمَانٌ
أُمَرَائُهُمْ يَكُونُونَ عَلَى الْجَوْرِ وَعُلَمَائُهُمْ عَلَى الطَّمَعِ اَوْ

۱- مریم (۱۹): ۵۹. اما پس از آنان، فرزندان ناشایسته‌ای روی
کار آمدند که نماز را تباه کردند و از شهوات پیروی نمودند؛ و
به زودی (مجازات) گمراهی خود را خواهند دید.

۲- محمد ﷺ (۴۷): ۲۴. آیا آنها در قرآن تدبیر نمی‌کنند یا بر
دل‌هایشان قفل نهاده شده است؟!

قَلَّةِ الْوَرَعِ [وَ عُبَادُهُمْ عَلَى الرِّيَاءِ وَ تُجَارُهُمْ عَلَى أَكْلِ
الرِّبَا] وَ كِتْمَانِ الْعَيْبِ فِي الْبَيْعِ وَ الشَّرِّىْ^١ وَ نِسَائُهُمْ
عَلَى زِينَةِ الدُّنْيَا وَ غِلْمَانُهُمْ فِي التَّزْوِيجِ: فَعِنْدَ ذَلِكَ
كَسَادُ أُمَّتِي كَكَسَادِ الْأَسْوَاقِ وَ لَيْسَ فِيهَا مُسْتَأْمٌ.
أَمْوَاتُهُمْ آيِسُونَ فِي قُبُورِهِمْ مِنْ خَيْرِهِمْ وَ لَا يَعِيشُونَ
الْأَخْيَارُ فِيهِمْ: فَإِنَّ فِي ذَلِكَ الزَّمَانَ الْهَرَبَ خَيْرٌ مِنْ
الْقِيَامِ^٢.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند: زمانی بر امت
من فرا خواهد رسید که فرمانروایان آنان، ستمگر
و دانشمندانشان، طمعکار و بی پروا در دین و
عابدانشان، اهل ریا و ظاهرنمایی خواهند بود.
بازرگانان آنها ربا می خورند و هنگام خرید و

١- دو عبارت داخل قلاب در بحار الانوار آمده است.

٢- مستدرک الوسائل ١١/ ٣٧٦ ح ١٩. بحار الانوار: ١٠٠/ ٨٢ ح ١٠.

فروش، نقص کالای خود را پنهان می‌سازند؛ زنان
ایشان به دنبال زینت دنیا می‌روند و پسران
نوجوان آنها به ازدواج درمی‌آیند. در این هنگام
رونق از امت من می‌رود، همانگونه که بازارها
بی‌رونق می‌شوند و کسی قیمت اجناس را
نمی‌پرسد. مردگان ایشان که در قبرها آرمیده‌اند
هیچ امیدی ندارند که خیری از جانب ایشان به
آنها برسد و نیکان و خوبان نیز در میان آنها
زندگی نمی‌کنند. همانا در این زمان، گریختن
برتر از پایداری است.

برچیده شدن دانش

● عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: سَيَأْتِي عَلَى أُمَّتِي زَمَانٌ
تَكْثُرُ فِيهِ الْقُرَاءُ وَ تَقِلُّ الْفُقَهَاءُ وَ يُقْبَضُ الْعِلْمُ وَ يَكْثُرُ
الْهَرَجُ.

قالوا: وَ مَا الْهَرَجُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قال: الْقَتْلُ بَيْنَكُمْ. ثُمَّ يَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ زَمَانٌ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ رِجَالٌ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ. ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ زَمَانٌ يُجَادِلُ الْمُنَافِقُ الْكَافِرَ الْمُشْرِكُ بِاللَّهِ الْمُؤْمِنَ بِمِثْلِ مَا يَقُولُ.^۱

از رسول خدا ﷺ نقل شده است که فرمودند: به زودی بر امت من زمانی فرا می‌رسد که در آن قاریان قرآن بسیار و دانشمندان دین کم می‌شوند علم برچیده می‌شود و هرج^۲ زیاد می‌شود.

عده‌ای گفتند: ای رسول خدا! هرج چیست؟
آن حضرت فرمودند: کشتار در بین خودتان.
پس بعد از آن، زمانی می‌آید که مردانی قرآن

۱- مستدرک حاکم نیشابوری: ۴/۴۵۷.

۲- فتنه و آشوب.

می خوانند، اما قرآن از دو استخوان ترقوه آنها نمی گذرد [یعنی اثری بر جای نمی گذارد]. بعد از این نیز زمانی خواهد رسید که منافقی که در حقیقت کافر و مشرک است، با فرد مؤمن مناظره می کند و همانند او از موضع دین، سخن می گوید.

رهایی

● | قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ثُمَاتٌ فِيهِ الصَّلَوَاتُ وَ تَشْرَفُ فِيهِ الْبُنْيَانُ وَ يَكْثُرُ فِيهِ الْحَلْفُ وَ التَّلَاعُنُ وَ يَفْشُو فِيهِ الرِّشَا وَ الزِّنَا وَ تُبَاعُ الْآخِرَةُ بِالدُّنْيَا فَإِذَا رَأَيْتَ ذَلِكَ فَالْتَّجَاءَ النَّجَاءَ! قِيلَ: كَيْفَ النَّجَاءُ؟ قَالَ: كُنْ جَلَسًا مِنْ أَحْلَاسِ بَيْتِكَ وَ كُفَّ لِسَانَكَ وَ يَدَكَ.^۱

۱- کنز العمال: ۱۱: ۲۱۳-۳۱۲۷۴.

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: زمانی فرا می‌رسد که در آن، نمازها را می‌میرانند، ساختمانها بلند و مرتفع می‌گردد، قسم خوردن و لعن بر یکدیگر زیاد می‌شود، رشوه و زنا آشکار می‌گردد و آخرت را به دنیا می‌فروشند. چون چنین دیدی رهایی! رهایی!

گفتند: رهایی چگونه است؟

حضرت فرمودند: در خانه بنشین و زبان و دست را نگهدار.

زیر و رو شدن ارزشها

● قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُقَرَّبُ فِيهِ إِلَّا الْمَاحِلُ وَ لَا يُظَرَّفُ فِيهِ إِلَّا الْفَاجِرُ وَ لَا يُضَعَّفُ فِيهِ إِلَّا الْمُنْصِفُ. يَعُدُّونَ الصَّدَقَةَ فِيهِ غُرْمًا وَ صَلَاةَ الرَّحِمِ مَنًّا وَ الْعِبَادَةَ اسْتِطَالَةً عَلَى النَّاسِ: فَعِنْدَ

ذَلِكَ يَكُونُ السُّلْطَانُ بِمَشَوَرَةِ النِّسَاءِ وَ إِمَارَةِ الصِّبْيَانِ وَ
تَدْبِيرِ الْخَصِيَانِ.^۱

حضرت علی علیه السلام فرمودند: زمانی فرا می‌رسد که
در آن، جز سخن چین، مقرب شمرده نمی‌شود و
غیر از گناهکار هرزه، کسی زیرک و باهوش
شمرده نمی‌شود و جز فرد با انصاف، کسی
ضعیف و ناتوان شمرده نمی‌شود؛ در آن زمان
مردم صدقه را خسارت، صلهٔ رحم را منت و
عبادت و بندگی را برتری جوئی و تکبر بر مردم
می‌پندارند. در آن زمان، سلطنت با مشورت زنان
و ریاست کودکان و عاقبت اندیشی خواجهگان
محقق می‌شود [انجام می‌شود].

۱- نهج البلاغه، فیض الاسلام، حکمت: ۹۸.

حج در آخر الزمان

● عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ ع عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَكُونُ فِيهِ حَجُّ الْمُلُوكِ نُزْهَةً وَ حَجُّ الْأَغْنِيَاءِ تِجَارَةً وَ حَجُّ الْمَسَاكِينِ مُسَائَلَةً.^۱

امام باقر ع به واسطه پدر بزرگوارش نقل می‌کند که پیامبر گرامی اسلام ص فرمودند: زمانی بر مردم خواهد آمد که حج پادشاهان در آن زمان برای تفریح و خوشگذرانی، حج توانگران و ثروتمندان برای تجارت و بازرگانی و حج نیازمندان، مایه تکدی و درخواست آنان از دیگران می‌باشد.

۱- وسائل الشیعة (آل البيت): ۱۱، ۶۰.

یاری مستمندان

● عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:
يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ مِّنْ سَأَلَ النَّاسَ، عَاشَ وَ مَن
سَكَتَ، مَاتَ.

قُلْتُ: فَمَا أَصْنَعُ إِنْ أَدْرَكْتُ ذَلِكَ الزَّمَانَ؟

قَالَ: تُعِينُهُمْ بِمَا عِنْدَكَ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَبِجَاهِكَ.^۱

اسحاق بن عمار نقل می کند که امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمودند: زمانی فرا خواهد رسید که هر کس از مردم درخواست کند، زندگی می کند، و هر که سکوت کند، می میرد.

اسحاق می گوید، عرض کردم: اگر من در آن زمان بودم، چه کنم؟

۱- وسائل الشیعة (آل البيت): ۹ ۴۶۵ و کافی: ۴/۴۶۶ ح ۱ با اختلاف مختصر.

امام صادق علیه السلام فرمودند: با آنچه داری، مردم را یاری کن و اگر چیزی نداری، به وسیله آبرویت به کمک آنان بشتاب.

دل مؤمن

● عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام عَنْ آبَائِهِ علیهم السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَذُوبُ فِيهِ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ فِي جَوْفِهِ كَمَا يَذُوبُ الْآنُكَ فِي النَّارِ. يَعْنِي الرِّصَاصَ وَ مَا ذَاكَ إِلَّا لِمَا يَرَى مِنَ الْبَلَاءِ وَ الْأَحْدَاثِ فِي دِينِهِمْ لَا يَسْتَطِيعُ لَهُ غَيْرًا.^۱

امام صادق علیه السلام به واسطه پدرانشان نقل می کنند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: زمانی فرا می رسد که در آن، دل مؤمن در درونش آب می شود همانگونه که

۱- بحار الأنوار: ۲۸/۴۸-۱۳.

سرب در آتش آب می‌شود و این نیست، مگر به
جهت بلاهایی که می‌بیند و بدعت‌هایی که در دین
می‌نهند و او توان دگرگون ساختن آنها را ندارد.

فهرست مندرجات

سر آغاز سخن	۳	دعای غریق	۱۵
گروه دستگاران	۱۳	آتش گداخته بر کف	۱۶
انتشار کتب دینی ...	۱۴	ناتوانی و گناه	۱۷

پاداش پنجاه صدیق ۱۸	گریه پیامبر اکرم ﷺ
برترین دارایی ۲۰.....	۴۰.....
فرار برای حفظ دین ۲۰	فرار از دشمنان... ۴۳
راه نجات ۲۳.....	خواری مؤمن ۴۴.....
سکوت و عزلت ۲۴....	پنهان شدن مؤمنان .. ۴۵
پایداری در دین ۲۵....	لباس زیبا، صدای
مردمان پایدار ۲۶.....	خوش! ۴۵.....
قرآن و اهل قرآن ۲۸....	برادر مهربان و مال
قرآن، اسلام، مساجد..	حلال ۴۶.....
فقها ۳۲.....	پنج چیز فراموش شده
پول پرستی ۳۴.....	۴۷.....
پرهیز از راهزنان ۳۶.....	مردمان گرگ صفت . ۴۸
دشمنان خدا ۳۹.....	حلال و حرام ۴۹.....

ربا..... ۴۹	منافقان امت ۶۴
بنگ ۵۰	روزگار فرار ۶۷
گم شدن اول ماه ۵۱	برچیده شدن دانش . ۶۹
شکایت از پروردگار! ۵۳	رهایی ۷۱
مردم آخر الزمان ۵۵	زیر و رو شدن ارزشها
رنگ رنگ شدن در دین	 ۷۲
..... ۵۶	حج در آخر الزمان . ۷۴
باطنهای پلید ۵۸	یاری مستمندان ۷۵
انسانهای شیطان صفت ۶۰	دل مؤمن ۷۶
گرگ در لباس میش ۶۳	فهرست مندرجات.... ۷۷